

18329

ԷՏԻՑ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԸ.

ՄՕՂԱՍ

ԿՈՏԵՂԻՍ ԴԵԿ ԱՐԱՐԱՆՏԻԸ
2-րդ տարագր.

ԵՐԵՒԱՆԸ.

1894

891.99

5-38

891.99
տ-38

ս

mp

Մ Օ Դ Ա

ԿՕՍԵԴԻԱ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

2883

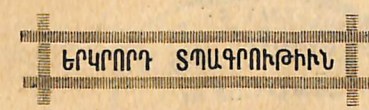
8423

Էդ անիծուած չար մօղան
Էլ չէ տեսնալ մէ տարի,
Գէլաքնորի ծախօղն
Էնքան չունի մուշտարի:
ՐԱՖՖԻ ՓՈՒՆՁ: Երեւ-203.

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Центральная Библиотека
ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԻՆՏԵՆՏԱՆԻ ԿՈՒՆԻՍԵՏ 1883 Դ.

Ե

2

Печатана съ изданія 1880 г. съ исправленіями.

ЭРИВАНЬ
Типографія Эмина Теръ-Григорянцъ.
1 8 9 4

U-P-O-V

Дозволено цензурою. Тифлисъ. 15-го Іюля
1894 года.

2720
41

2003

U O T U

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԳԱՍՊԱՐ, վաճառական, միջաՀասակ:
ԹԱԳՈՒՀԻ, սորա աղջիկը, 15 տարեկան:
ԹԷԿԼԻ, սորանց դրացի աղջիկը և Թագուհու
սերտ ընկերուհին. 16 տարեկան:
ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, ծերունի վաճառական:

Անցյալ աշուն հոգեւորական 1878 թ.ին:

ՄՕԴԱ

ԿՕՄԵԴԻԱ — ՎՕԴԵՎԻՈՒՄ ՄԷԿ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

8423

Եստեանն չեղանայանում է
մի Հասարակ սենեակ: Այ
կողմում. դուռը, սեղան և մի
քանի աթոռներ. խորքում
դուռը: Չախ կողմում լուսա-
մուտներ և թախտ: Տեսարանը հա-
մետ է և զուրկ ամեն տեսակ շքեղու-
թիւններից:

(Վարացոյրը բարձրանում է. թէկզին նստած է թաղտի վերայ,
իսկ Թագուհին սեղանի մօտ աթոռի վերայ: Թագուհու երեսին երե-
սւմ է չափազանց բարկութեան արտասուք, որը շուտ շուտ սրբում է):

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԹԷԿԼԻ

Բա՛. ա՛յ, սուս կենալը ըտէնց կլի հա՛ մար-
թամիջի ոչ չորդ ա էրեւում, ոչ էլ զուքսդ: Ախր
մի ասա տեսնեմ թէ դու ընչի՛ տէր ես:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լալ:

Թէկղի ջան, գրուստ որ մարդ քանի հա-
զանդ ա ընում իր հօրն ու մօրը, էնքան էլ
գլխին են նստում: Այ, հմի տեսնենք. էն օյինը
հանեմ հայրիկի գլուխը որ քէֆը գայ: Ես ըն-
չանք հմի ասում էի. մարթ ա, ինքը լաւ կհաս-
կանայ թէ ինչ ա ինձ հարկաւոր:

ԹԵԿՂԻ

Ո՞նց չէ, կհասկանայ բան, քու հօրն օղորմի,
հէնց քանի որ սուս կենաս՝ կկարծի թէ չես հաս-
կանում, ու ինչ ա որ մի քանի մանէթ չխարջի,
իրան չիմանալու ա դնում: Հալքաթ իրան էդ
ձեռք կտայ:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լալ:

Ախր, Թէկղի ջան, մէկ էլ մտածում եմ թէ
հօրս ո՞նց զոռեմ, ինչ ասեմ: Ախր ես ընչանք հմի
միշտ նրա կամքովն եմ ժաժ էկել:

ԹԵԿՂԻ, արհամարհան:

Ինչ ասե՛ս. ո՞նց թէ ինչ ասես: Բա ի՞նչ ասեց
էն էն էն փռնչի Գրիգորի թուռը, որ էս սհա-
թին մի մինթանայ ա հարնում որ ըսկի օրումդ
էլ տէսած չես ընի:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ախր ո՞նց արեց:

ԹԵԿՂԻ

Էրկու ոտը մի մաշիկ գրեց ու հօր հետ բա-
րեբար կռիւ տուեց. հէրը մէկ ասեց ու նա էլ

տասնըմէկ, այ. ոնց արեց: Մի տեսնես նրա
մինթանան... այ մինթանա: Փռնչի Գրիգորի
թուռն եմ ասում, որ հարնում չի ու դուս գալի,
ոնց որ գոմի դռնից վարդ կայցնես: Այ որ էն
մինթանից էլ մի հատ դու ունենայիր... ջահիւ
տղերքի ֆօքերը կդուս գալին քեզ համար ես
իմ Ատոճը: (աշխատել) Այ մինթանա...

ԹԱԳՈՒՀԻ, լալ:

Ի՞նչ ռանգ ա:

ԹԵԿՂԻ

Կապիտ, ամա թուռդ կապիտ. մաւի ռանգ ա
էլի, թէ ասեմ քիշմիր ա:

ԹԱԳՈՒՀԻ, արհամարհան:

Աբօրկէք էլ մընի:

ԹԵԿՂԻ

Իրեք դաթ:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լալ ու էլ աստիպեւել:

Բանտէր էլ ո՞ւրի ջիւրի վրէն, հմի մօղէն
ընենց ա:

ԹԵԿՂԻ

Ջիւերի վրէն ես ասում, թեւերի ըստեղարենք
ես ասում, ետեւի ըստեղարենք...

ԹԱԳՈՒՀԻ, արհամարհան:

Կոճակները ոնց:

ԹԵԿՂԻ

Կոճակները... Կոճակները բիրդան տաս տասը
հինգ դուժին մենակ էն մինթանին շարած, մի

խօսքով մինժանա եմ ասում... ես էլ պտի ոնց որ ըլի էն կտորից առնել ու կարել տամ։ Զհանգամբ թէ մի օխտ ութ մանէթ էլ կարիլը կաժենայ։ Ամա բայց հաքնիլն էլ կաժենայ է՛։

ԹԱԳՈՒՀԻ, Զոյնալէս։
Լաւ, այ հէր, փռնու թողը, որ բացի ցամաք հացից սաւահի բան չունի ուտելու, էն թաւուր մինժանա ա հաքնըմ, բաս ես իմ մօր ախչիկը չենեմ թէ քեզ իմ ուզածը առնիլ չտամ։ Եավաշ ... կթողնեմ որ ինձ վրայ իմ թայդաշները ծիծաղան։

ԹԵԿՂԻ, Ժպտարէս։
Ծիծաղալն ասիր միտս ընկաւ, ախչի. կիրակի օրը որ Աստօճաճին ինք գնում ուխտ, ռաստ էկանք Մաթանին ... էն Գէորգի ախչիկն ի՞նչ ա ...

ԹԱԳՈՒՀԻ

Հա։

ԹԵԿՂԻ, Զոյնալէս։
Էն, նրա վրի հաքած ամէն բանն էլ մօղնի էր, ամա գլուխը լէվանդի աղլուխ էր կապէ, որ էս էրկու տարի կլի՝ մօղից ընկել ա։ (Մէջադէմ) Մեր ախչիկերը որ տեսան թէ չէ մի փոսփոս քցեցին իրար մէջ ու մի ծիծաղ սարքեցին որ՝ էլ չեմ կարա ասի։ Թէ ասեմ նա էլ բան հասկացաւ. մի կարմրատակեց, մի կարմրատակեց որ՝ գառաւ լաբլաբու. գլուխը կախ քցեց ու եալլա։ Էլ մեր աչքին չերեաց։

ԹԱԳՈՒՀԻ, Խոջալու։

Է, լաւ, խի՞ որ։
ԹԵԿՂԻ, Զպտարէս։
Եա, բա ըտենց էլ բան կլնի, քա. մօղնի շորերն ասեմ թէ լէվանդի աղլուխը։

ԹԱԳՈՒՀԻ

Խի՛, լէվանդի աղլուղը ի՞նչ պակաս ա որ, համ լաւ հարգի, համ էլ սալամաթ խաս աղլուխ ա հօ։

ԹԵԿՂԻ

Ինչ անեմ թէ սալամաթ խաս ա. մօղից ընկել ա ու հարգութիւնն էլ կորել ա։

ԹԱԳՈՒՀԻ

Բա հմի՞ ինչ են կապում։

ԹԵԿՂԻ

Խի՞ որ, էդ էլ չես իմանում, ախչի. հմի եա բաղդադի աղլուխ, եա, թէ որ շոք ըլնի, գաղէ աղլուխ են կապում—չես տեսէ։ (Ֆլայ, աւախ) Հա, զորդ իմ թաղա մեղալիօնն ու բրանլէթը տեսա՞ր։

ԹԱԳՈՒՀԻ

Չէ, Մէղալիօնի համար ցէպօչկայ էլ անել ես։

ԹԵԿՂԻ

Բայ վոյ ֆողն իմ գլխին։ Մէղալիօնն էլ ցէպօչկով կախ կտան։

ԹԱԳՈՒՀԻ

Բա ո՞նց։

ԹԵԿՂԻ

Այ, տե՛սնում ես, ինչ կնշանակի չտեսնես: բա
հէրդ չի ամաչում որ քեզ ըտենց զուրկ ա պա-
հում... Մէդ ալիօնի հմար էրկու մատ, հլա իրէք
մատ լէնքի սեւ մախմուրէ լէնտ են առնում,
անցկացնում ու ընենց են շէքիցը կապում:

ԹԱԳՈՒՂԻ

Խի՞նք էժանութեան համար ա, հա՛, մախմուր
տէսոնկէն:

ԹԵԿՂԻ

Էժանութիւնը որն ա, քա՛, — մօդէն ընենց ա
Այ, կուզես գնանք տես:

ԹԱԳՈՒՂԻ

Գնանք ... ամա հայրիկս հմի կգայ է:

ԹԵԿՂԻ

Բան չկայ, ըստեղ չի մեր տունը, ձեռաց եղ
կողառնաս: (Էլէ՛ր էն կէնս-ճ). Ամա ինչ որ ասեցի
չմօռանաս, հա՛. տես, ոնց որ ես եմ անում,
ընենց էլ դու արա. ուղի, զոռի, լաց իլ, արած-
ները մի լսի, տես ոնց ա միւս օրը բերում
ուզածդ:

ԹԱԳՈՒՂԻ, ԲԽԱՆԸ:

Այ հմի կտեսնենք, թէ ամենն էլ միանքաժից
առնիլ չտուեցի:

ԹԱԳՈՒՂԻ

ԵՄՈՒՄ

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԳԱՍՊԱՐ, ԵՒՐԱ Ե ԴԱՆԻԷԼ ԴԱՆԻԷԼ ՄԻԱՅԵՆ ԵՅ
Տես աշխարհը ինչ տեղն ա հասել է... Մար-
թիքը բխողից են փախչում, ամա բայց հիմիկուայ
կնանիքը բխողի մէջ են մտնում... Նոր մի մեն-
ձաւորի կնիկ տեսայ որ, էս զխկում միմիտնէն
էնքան նեղ էր կարէ — միշին ժաժ գալ չեր կա-
րում. թէ որ ման էլ գալիս էր, ըսենց էր ա-
նում ա՛յ, (ցոյց է տալիս Կէսաժ կնոջ մաս գալիս
յէլ, հաւել — որը որի ասալ Կնէլի): Բալքի մի
առու ա ռաստ գալի, ոնց պտի թռչէր...
Խուհի փեշն էլ էնքան երգար էր աղբաթխէրինը
որ բաց թողար է, ըստիան ընդեղ կհամներ, հա՛,
չմի ասէք թէ ինչ էր արէ էն երգար պոչի հետ.
մի մենձ զայթան էր կապէ մեջքիցը, էն զայ-
թանի ծէրին էլ մի զատ կար՛ նրանիւ միմիտ-
նի ետեւի էն ահագին եքա պոչը վեր էր քաշէ,
հազար ու մի տեսակ փոթեր էր դարսէ ըստե-
ղարէնք ու ընենց էր ման գալի... Մինը հար-
ցնող ըլի ախր. թէ երգար պտի ըլնի՛ ընչի՛ ես
վեր քաշէ, թէ կարճ պտի ըլնի՛ ընչի՛ ես էնքան
երգար կարէ... ըսենց էլ խայտառակութիւն...
Այ տնաքանդներ հազիր մի քիչ կարճ կարիւ
տաք էդ զխկումի պոչը ինչ կլնի է՛ — համ կար-
քին շնորքին կլնի, համ էլ մի էրկու շահի պա-
կաս կնստի... օգուտ չի՞... վայ մօդա դուս
քցող քու էն էն էն... ինչ ասեմ ախր, որ սիրտս

հովանայ... Ամա փառք քեզ Աստուծո՛ւ որ մեր աղչը-
կերքը սրանցից հեռու են, թէչէ քու դուշմանը՝
Տօ, մեր աղչկերքը մարթի որթի են, ինչ կհա-
ցնես, հաքցրու, ո՛վ ա առաջիդ խօսողը, ի՞նչ կհա-
մարցակեն... ո՛վ կհամարցակի... (Ման է գալիս
Մեջոյ) Վոյ զորթ էն ո՛ր օրն էր տեսայ մեր
ախչկերանց ու կնանքո՛նց (Ժառնո՛ւ է) ... միտս
չի գալի... հա, նրանցից մի քանիսն էլ բիրդան
10—15 դուժին կոճակ հաւաքելին մի մինթանի
վրայ ու մի քնենց էլ (ցոյց արելով ման էլա՛ծ յե-
ժառնո՛ւ է) կտոր կտոր գալով ու ծըռ-
մուռելով էլ ման ին գալիս, որ կատես գուբեր-
նատի, ես էն մենձ մենձ աղեքանց կնիկ ընեն...
ամա բայց մօտիկանաս տեսնես ի՞նչ, մինը փռնչու
ախչիկ ա, մինը դուրգալի կնիկ ա, մինը, չգի-
տեմ, սապօկչու քիր ա... եսնի մերոնը պակաս
են որ գովացի... թուրքը անիծած ա, ամա
խօսքը օրինաց — «Բունի դոյսան, նէջա դաչար»
հմի մեր հայ կնանքոնց ու աղջկերանցն ա...
(Գլուխը շարժելով ման է գալիս)։ Ափսոս չի իմ
ախչիկը, Թաքուհիս, դուստտ որ Աստուծո՛ւ գառնա,
գվորը ծռես գէնն էլ կէթա... (հայտնի) ես էն
թաւօւր ախչիկ կպահեմ, կմենձացնեմ...
(Ժառն էլելով)։ Ամա իմ օղորմած հօքի կնիկ
ինչ հօք որթի էր — որ շարը վրէն քրքրուէր՝ չէր
ասի թէ առ, ընչանք որ չտեսնէի ու չառնէի...
վա, ախչիկս էլ նրա կտորը չի... (Ժեջոյ) Ղորթ
հմի վարթան աղէն էլ կգայ ու Թաքուհին

դեռ հալա սամաւարը չի քցել... Թաքուհի...
Թաքուհի... մի տեսէք ինչ տղայ եմ ճարէ Թա-
քուհուս համր... Թաքուհի։

(ԹԱԳՈՒՀԻ, նոյնպէս)։
Համիէ...)

(ԳԱՍՊԱՐ)

Ինչ էլար է՛ր մի ըստեղ արի... (հանդիսանայ)
Առուտուրներս էլ քեասագ ա, ախպեր, էլ փող
չկայ էս անիծած էրեւանումը ինչ ա, ընչանք մի
արշին չիթ ես ծախում, ֆօքիդ ըստեղ ե՛ք բերում։
Հազար մի տեսակ օրթումներ ես ուտում ու
անջախ անջախ ես մուշտարուն... Վա, էս ախ-
ջիկը խի՛ չի գալի... Թաքուհի... փիա...
Թաքուհի։

(ԹԱԳՈՒՀԻ, նոյնպէս)։

Ի՞նչ ա է...)

(ԳԱՍՊԱՐ)

Ձուր պինդ ա վա. տօ մի ըստեղ արի է՛ր բան
եմ ասում ախր։

(ԹԱԳՈՒՀԻ, նոյնպէս)։

Գալիս եմ։

(ԳԱՍՊԱՐ)

Ձէնդ լսումներ ու քեզ չենք տեսնում...
Թաղա հարս հօ չես, որ էրեսբացուկ տանք ու
նոր էրեսդ տեսնենք... փիա (Բարկացած) Թա-
քուհի...)

(ԹԱԳՈՒՀԻ, նոյնպէս անցանքով)։

Ձեմ...)

ԳԱՍՊԱՐ

Ո՞նց թէ չեմ. բան եմ ասում, մի ըստեղ արի...
չեմը ո՞րն ա... (Յիշոյ) Ախի, Թաքուհի...
ուօ մի դէսն արի է... (Յիշոյ) Ըստեղ
բան կայ... ինչ որ ա էլի մի... (Կառայ Գեղե՛մ է
դէպի ալ դուրսը և նայո՛ւմ է նորանկի Դու ալեկալը)
ըլժմ... ասեցի որ բան կայ... ընենց ա
թթուշնէ որ՝ կասես հնդու հաւ ըլնի... Թա-
քուհի... խի՞ ես թթուշնել բալամ, արի ըստեղ
մի տեսնենք ցաւդ ինչ ա, ասա որդի...
մի դէսն արի...

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԳԱՍՊԱՐ ԵՒ ԹԱԳՈՒՀԻ

ԹԱԳՈՒՀԻ, ներս գալով և ալեկալ ուրէկով:

Հը՛, ինչ ես ասում:

ԳԱՍՊԱՐ

Եղ աչքերդ խի՞ ես սրիում բալամ, ի՞նչ կայ,
տեղդ հօ չի՞ ցաւում... թէ ըտենց բան կայ,
ասա, որթի, ձեռաց էն պառաւ նուբարին կան-
չենք, նա լաւ հեքիմ ա:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լայր նորոգելով:

Փողեմ ես նրա գլուխը:

ԳԱՍՊԱՐ, դարձադա՛ն:

Վա՛... բաս ինչ ա, մի ասա տեսնեմ է՛:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ը՛մ... բա՛...

ԳԱՍՊԱՐ, նոյնպէս:

Տօ մի թէզ արա ասա ու թէզ գնա սմաւարը
քցի, մարթ ա գալու... ինձ հետդ մի ուլ մի
անիլ է՛:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ը՛մ, չեմ...:

ԳԱՍՊԱՐ, լարայա՛ն:

Ոնց թէ չեմ... ես քեզ շանց կտամ չեմ...
էրկու սհաթ ինձ զուռնիդ տակին պար ես ա-
ծում թէ ինչ ա բանի վրայ ես... (Թագա՛կն լայ է
լինո՛ւմ): Վա՛ (կակա՛ն) ինչ ա բալա ջան, ինչ ա,
չըլի՞ մօրդ ես միտդ քցէ, հը՛... բան չկայ...
որթի... աշխարքա, որթի. վախում ես մենք էլ
նրա օրը չնկնենք... մի լաց իլ բալէս, մի լաց
իլ... ասա տեսնեմ քէֆդ ի՞նչ ա ուզում, ասա
հէնց էգուց առնեմ, ասա բալէս:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Բա՛. աշխարքն աշխարքով էլաւ ու էլի ես
ըսենց եմ:

ԳԱՍՊԱՐ

Հհը՛... ո՞նց թէ ըտենց ես... (Եր հապա՛ստով
և ծաղրելով) ըլժմ... մարթ չթանք քեզ հմար
հա՛... բան չկայ՝ էքուց էլօր էլ էն կթնենք:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Փողեմ ես մարթի գլուխն էլ, իմ ի՞նչ վախտն ա,
գեռ հալալ հաքնելու ու մանգալու վախտն ա,
ես ի՞նչ եմ անում մարթը...

ԳԱՍՊԱՐ

է՛, փառք Աստուծո՛ւ, ամեն բանդ էլ տեղն ա էլի, էլ ի՛նչ ես ուզում... Հա՛, ասի՛ր գլխիդ աղլուխ առնեմ, աչքիս վրայ, էս օր մօռացայ, թէ էգուց տուն չեկաւ, ինչ ուզում ես ասա... դէ՛, թէ՛զ արա՛, պրծի, սմաւարը քցի, մարթ ա գալու:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լցո՛ւսք ո՛րքով:

Փահ... մի աղլուխով ուզում ես խափի հա՞... խալխի աղջկերքը մօզնի շորեր են հաքնում սհաթ, մեղալիօն. ճակատի քորոց, խաչ, չեմ գիտի թէ ընչեր են քցում, մարթամիչի մարթ են էրեւում, ամա ես էլի էս եմ էլի էս:

ԳԱՍՊԱՐ, զարմացած և սառած:

Ըհր՞... աչքս լին... մօզնի շորեր... մօզնի... (սառած) մօզնին ո՞րն ա, աղջի, ի՛նչ ես ասում... (Հանդիմանալով) Ա՛յ քեզ օյին... մօզէն մեր տունն էլա ուզում մտնի... (Յետք յետէն խփելով) վայ հարա՛յ... ընչանք հմի ես էի սրան գովում, աշխարքի մէջ ինձ էրնէկ էի տալիս, որ էս թաւուր աղջիկ ունեմ ու հմի ըստե՛ց... (Թագո-հոն) գնա՛, գնա բանիդ, սմաւարը քցի — մօզի անըմ մի տա թէ չէ... հըա՛ա...:

ԹԱԳՈՒՀԻ, լարացած և լցով:

Ի՛նչ ա ինչ, բա ըսենց էլ էս այամին աղջիկ կպահե՛ն, մի տես իմ թայգաշներին է՛, մի տես էն զազազ Գէվօյի աղջկան է՛, մի տես փռնչի

Գրիգորի թուին, Մկրտչենց Կատօյին, Քարկուտուտենց հարսին, Մարութենց Թէկղուն, Կարօյենց Աննային, Կուռկուռենց Մաթանին... ո՞ր մինն ասեմ... մի նրանց էլ տէս է՛ նրանք ո՞վ են, ո՞ւմ շունն են, հլա ո՞վ գիտի սկի տանն էլ մի կտոր հաց չունեն ուտելու, ամա նրանց հաքուսող մի մտիկ արա, մի նրանց էն զքսերին մտիկ ու ետեւ ասա:

ԳԱՍՊԱՐ, քաղցած:

Տօ նրանք մենձով ու պուճուրով դալաթ են անում, գրլխները քարովն են տալի, որ ըտենց են անում, մի մենձ սխտոր էլ նրանց հերերն ու ախպերտինքն են ուտում, որ ըտենց են անում... Փիա՛ա... գնա՛, գնա՛ ջհանգամիլի սմաւարը քցի, ինքդ էլ թամուզ հաքնուի, ամօթ ա, մարթ ա գալու... հմի ուր որ ա, աշկերտն էլ կգայ, տեղ եմ զրկել, մնացածն էլ նա կա՛րի: (Թագո-հոն շէ շարժւում Գէվի: Հանդիմանալով) Ըսենց էլ բան կլնի՞... ես ընչից եմ փախչում, տես ընչի եմ ռաստ գալի... Մեղայ քեզ տէր Աստօ՛ճ հա՛... ախր մեր առուտուրը... (Գէոն-ժ Թագո-հոն) Ախչի, դու հլա ըստեղ ե՞ս...:

ԹԱԳՈՒՀԻ, բացասական շարժուելով:

Չեմ...

ԳԱՍՊԱՐ

Ո՞նց թէ չեմ:

ԹԱԳՈՒՀԻ, նայելով:

Չեմ...

ԳԱՍՊԱՐ

Փիւ... տօ դնա, սմաւարը քցի է:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ը' մմ...

ԳԱՍՊԱՐ, աւելի բարկացած և հանդիսականաց
Վա՛, ըսենց բան հէջ տեսել էք... (Երան զապե-
լով և խիստ) Այ՛ որդի բոլ էլաւ, ամօթ ա...
դու հօ նրանց թայը չես... ախր չես իմանում
թէ էն թաւուր ախչկերանց հերերն ու ախպեր-
ները ինչ հալի են է՛... ընչանք ըստեղ պարտքի
մեջ թաղուած են... էքուց ա թէ էլօր պարտ-
քատէրերը վզներին կչոքեն ախր:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Խի՛ որ, դու էլ պարտք ունես հա՛:

ԳԱՍՊԱՐ, առանցքն ինքնահաւանութեմբ:

Ձէ որթի, ինձ պարտքը ճորդիան ա, հլա շա-
տերը ինձ են պարտական, մագեամ դու էնթա-
ւուր հեր ունես:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Բա՛, նրանք որ պարտք ունեն ու ընենց են
պահում իրանց ախչկերանց ու քուերտանց, բաս
դու որ չունես, ըտենց պտի պահես:

ԳԱՍՊԱՐ, խօսում է հեռու:

Այ՛ քեզ բան... ես ինքս իմ լեզուովս թալաք
ընկայ: (Թախ-հան) Այ՛ որթի, ախր ես էլ ինձ
ու գետրա պարտքեր ունեմ... Ախր... դէ լաւ,
լաւ, թէ էքուց աղլուխդ չեկաւ, ինչ ուզում

ես ասա:

ԹԱԳՈՒՀԻ, յի քոք պէտք:

Աղլուխը որն ա, այհա՛:

ԳԱՍՊԱՐ

Բաս էլ ինչ ես ուզում ախր:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ես ումնից եմ պակաս, որ էսքան զուրկ եմ
մնացել... մի խալխի ախչկերանցն էլ մտիկ արա.
էնթաւուր մինթանէք են հաքնում որ՝ ամեն
մինը բիրդան եռեսուն քառասուն արշինից ա:

ԳԱՍՊԱՐ, աբահարհանով:

Հմի դու էլ ես ուզում ուզի էնթաւուր
մինթանէք...

ԹԱԳՈՒՀԻ, հասարա:

Բա՛... ումնից եմ պակաս:

ԳԱՍՊԱՐ, որք է պահանջել:

Հմի դու էլ ես ուզում էն տաս տասերկու
դուլթին կոճակաւոր մինթանից...

ԹԱԳՈՒՀԻ

Խի՛ պտի փռնչու թողը հաքնի ու ես չհաք-
նեմ... խի՛, նա մենձ մախկուլ շուն ա:

ԳԱՍՊԱՐ, առանցք:

Աչքս լիս... (Աբահարհան) Հմի որիցն ես
ուզում էն քառասուն արշնանոց մինթանից, թէ
էն չանգալներով վեր քաշովի մինթանից:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Դու բեր կտորը, ես գիտեմ ինչ թաւուր
ձեիլ կտամ:

ԳԱՍՊԱՐ, արհամարհանքով նայելով Լյեպոյ հոգեւելուն:
Չէ, որթի, մեզ ի՞նչ կսազի էդ թաւուր մին-
թանէքը... ամօթ ա բաւամ... տե՛սնողն ինչ կասի:
ԹԱԳՈՒՀԻ

Տեսնողն ի՞նչ պտի ասի, որ մօզա ա:

ԳԱՍՊԱՐ, նեղապաշ:

Հըմ... մօզա ա, ... Տօ մօզէն ո՞րն ա, ախչի,
ինչ մօզա ... մօզա չի ու մօյդա ա, մօյդա:
(Արհամարհանք Բարկո-Նէաճի): Հմի էն շորերը որ
հաքնում են—ասում են մօզա ա էլի... սաղում
ա էլի ... ես իմ ֆօքին որ էն վերջին մօյդան
նրանից շնորքով ա:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Հա, դու ինչ հմար առ ... թող մօյդա ըլնեմ:

ԳԱՍՊԱՐ

Դէ, դէ, ձէնդ կտրի. բոլա ... էդ թաւուր
մօզէքը իմ գռնովը չեն մտնի, չեն ... Անգա-
ջիցդ հան: ... Դէ, ջհանգամուհի, էլ մի կաննի,
սմաւարը քցի:

ԹԱԳՈՒՀԻ, երկնաւ Բայաստան շարժանով:

Ը՛մմ...

ԳԱՍՊԱՐ, աւելի Բարկոյաշ:

Հըմ, էլի սատանի թարս ոտին կաննեցիր...
Ես քեզ ասումեմ չի ըլի, չէ ... ես մուֆթա փող
չունեմ, որ համ մսխեմ, համ էլ ինչ վրայ ծի-
ծաղեն, ... ինչ մասխարա անեն ու ամենից եղև
էլ ասեն թէ՛ ֆլանի ախչիկը մօյդա էր դառել...

Ինչ նամուս ունեմ, նամուս... էդ մօյդէքը
անգաջիցդ հան ու գնա բանիդ, թէ չէ...
ԹԱԳՈՒՀԻ

Չէմ...

ԳԱՍՊԱՐ, լախաւոյ Բարկոյաշ:

Տօ ես քու հէրն էլ եմ անիծել, տօ քու մօզէն
էլ եմ անիծել, տօ քեզ էլ եմ անիծել... դուս,
դուս եմ ասում իմ տանից, որ էլ քու թողը
չտեսնեմ...

(Թաղուհին լացով դուրս է գնում աջ դռնով):

ՏԵՍԻԼ Դ.

ԳԱՍՊԱՐ, Դիպի, Բարկոյաշ:

Ըսէնց էլ բան կընէր, որ իմ գլուխն էկաւ:
Ըսէնց էլ օյին կընէր, որ իմ տունն էլ մտաւ...
Ախր մի էրկու սհաթ առաջ ես մեռել էի խալ-
խի կնանքոնց վրայ ծիծաղալով ու հմի ես եմ
էրվում ու տանջվում էս զխկում մօյդի համար...
(աւելելով ախաւը) Մօյդի ա, մօդի ա, թէ ինչ
զահրմար ա իմ գլխի՞ն ... Ըստուր հըմար ա ա-
սած թէ. մի ծիծաղա խալխի վրայ, թէ չէ քու
գլուխը կգայ, դուստ որ հմի էկաւ է...
Ախր ափսոս չէին մեր էն մինթանէքը. ըստեղանց
ընչանք ըստեղ(այդ Կաւել Դէլի Ղաւրը) բուզմով,
սիրուն ... դեռ հլա մի կէս թիզ էլ կարճ
գետնիցը: (Դէլոյ) Ինչքան օգորմածիկս հաքնում

էր հաքնում մինթանէն ու ետեւ էլ, որ մաշւում էր, քանդում էր սիրունիկ ու, եւ մութաքու էրես էր շինում, եւ փարգէք էր շինում, եւ ըրէխու հմար տակաշոր էր շինում... ամա հմի էս ղեկում մօղնի ձեւած շորը, ըսկի մի տիկնու շոր էլ չի դառնում, էնքան որ նրանք են կտոր կտոր անում, փութում ու վեր ածում... Աստօձը վկայ ա... (Մեջոյ: Ման է Գալի Գալի շարժելով և յանկարծ): Ղորթ, էն գեադէն ինչ էլաւ ախր է: (Գոռ):

ՏԵՍԻԼ Ե.

ԹԱԳՈՒՀԻ, ՅԵՏՈՅ ԹԵԿՂԻ

ԹԱԳՈՒՀԻ, ալեքը կարճա՞ծ ներս գալով, միայն:

Գնաց... Բա՞... հալքաթ որ ըսէնց կանեմ, ջհանգամը գեօը թէ դուս կանի... Ամա որ ճաքի, որ տրաքի, ընչանք իմ ուղածը չառնի՝ ես իմ գիտեցածս պտի անեմ... Բա՞, հէնց էս մեր Թէկղուն տեսնում է՞ք, մի տեսէք թէ ինչ շորեր ու զքսեր ունի. հլամ էն ամենը բոլ չէր՝ մէ-դալիօն ու բրասլէթն էլ թաղայ ա առնիլ տուել: ... (Լալալիկա՞ծ) Բաս ես ինսան չեմ... էս ամենը հէնց իմ գլխիցն ա կտրուել... :

ԹԵԿՂԻ, ներս հոնելով:

Հը, ախչի, էլ խի՞ ես էգ օրին, ինչ խաբար ա:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Բա՞... ասում ա մօղան իմ դռնիցը մտնիլ չի:

ԹԵԿՂԻ, հեգեգրուելա՞նք:

Ինչ ա որ, լաւ սիրուն կպար: Յիշո՞ւմ

ԹԱԳՈՒՀԻ

Գու հաւան կացածը. ինչքան ասեց սըմա-ւարը քցի, էս արա, էն արա, ամա ես սկի ամե-նեին տեղիցս ժաժ չեկայ:

ԹԵԿՂԻ

Ետե՞:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ետեւ էն տեղը հասաւ, որ ասեց դուս իլ... Ղորթ ախչի, թէ որ դրուստ որ դուս արեց, ես ինչ անեմ էն վախալ:

ԹԵԿՂԻ, սասիկ ծեծալելով նորս խօսի վերայ

Ինչ էրեխայ էրեխայ խօսում ես, ախչի... :

ԹԱԳՈՒՀԻ, դարձապա՞ծ:

Ինչ ա որ:

ԹԵԿՂԻ

Ըտէնց էլ բան կլնի՞, քա՛: Նա կարա սկի քու ոտը շէմքից դուս դնի՞... :

ԹԱԳՈՒՀԻ

Է՛ քան ա, բարկութիւն ա՛ արաւ արաւ, էն վախտը:

ԹԵԿՂԻ

Ախր ո՞նց կլի է՛: Ախչի, դու հանօք մասխա-րութիւն ես իմանում դուս անիլը... էն էլ ախչիկ խիզանի՞ն... էն էլ քեզ պէս մի հասած ախ-չըկան... : Այհո՛ւ ո՛ւ... :

ԹԱԳՈՒՀԻ

Եանի ղորթ ես ասում, որ չի կարայ դուստնի:

ԹԵԿՂԻ

Թէ որ դուստնի... Թէ որ ոտդ շէմքից դուստնի, բայ ես իմ մոլորազին ոչ հասնեմ, բայ արի ու մի լաւ կուլմ արա ու էրեսիս թքի, բայ արի էս իմ ջուխտ աչքս հանւ ի՞նչես ասում քա. դուստնի դուստնի, էն էլ ո՞վ, քու հէրը... էն էլ էն կակողաերես մարթը... Նա հմի փոշմանած էլ կլի, որ քեզ ըտէնց խօսքա ասէ, ես իմ Աստօձը:

ԹԱԳՈՒՀԻ, յեպէնց:

Հմի ասում ես պինդը բռնացնեմ էլի:

ԹԵԿՂԻ

Դու պինդը բռնացրու, մի վախի, ինձ լսի ու չես փոշմանի... բաղտդ էլ էնքան կտրել ա որ կակողաերես մարթ ա... (Միջոյ) Ախչի, քու հէրը իմն ընի հա, էդ թաւուր բաներ կուզեմ նրանից (արհամարհան) մոզնի մինթանա կուզեմ նրանից... այ հո՛ւ... էլ բուլլար ու կուլը կթողնեմ որ մնայ, էլ թիատր ու ուխտատեղեր կթողնեմ որ մնայ... չեմ գիտում էլ ղոնախլը ու լօտօ կթողնեմ որ մնայ... հլամ վախեցի (Ձեթաղէլ) որ դրօշկայ եա ֆայտօն էլ չառնիլ տամ ու նրանով ման գամ (Բաշը Ձեթաղ):

ԹԱԳՈՒՀԻ

Լաւ, լաւ, գրանք թող Թէկղի ջան ու գնա, հմի ուր որ ա կգայ հայրիկս, գիտեմ, չունքի

մարթ ա գալու: Քեզ ըստեղ տեսնի, լաւ չի վախում եմ բան հասկանայ:

ԹԵԿՂԻ

Հա, Թէ որ ըտէնց ա՛ գնացի, ամա ինչ որ ասի հա... պինդ կենաս հա... քեզ հմար եմ ասում, ախչի, Թէ չէ ի՞նձ ինչ. ասում եմ դու էլ մարթահասարում ըլնես, դու էլ քու թայ ախչկերանցից պակաս չմնաս... (Կամենլ Քնալ, յեպէնց): Այ, էլ եմ ասում. ընկի ոտերը, ձեռ ու ոտը պաչի, աղաչի, պաղատի, Թէ որ տեղն էլ ընկնի՝ հարբուզորբ արա, նրա ասածները մի լսի, ինչ որ ասի թարսն արա ու դու քու ուզածը ուզի ու ասածդ արա... հասկացա՞ր (Ինչու լաղէլ) ես գնացի:

ԹԱԳՈՒՀԻ, յեպէնց:

Լաւ, լաւ, ես գիտեմ հմի: Դու գնա:

ՏԵՍԻԼ Զ.

ԹԱԳՈՒՀԻ ՅԵՏՈՑ ԳԱՍՊԱՐ

ԹԱԳՈՒՀԻ, յայն:

Սուտ ա ասում հմի Թէկղի՞ն... ես իմ Աստօձը որ դրուստ ա ասում... բա էս էլ որ ա որ քաշում եմ... Թէ որ ես էլ խալխի ախչկերանց նման ըլնէի, ընչանք հմի ես ումնից պակաս կհաքնուէի... բիրադի էլ իմ շո՛ւնը կլնէին հօ... (Միջոյ) Եսքան տարեկան ախչիկ եմ, մի մօզնի շալ մինթանան ի՞նչ ա՛ մի մօզնի շալ մինթանա էլա իմ

ԳԱՍՊԱՐ, Կապույտ, առանցիկ:

Տէր ողորմած Աստուծ հա... Սատանի ձեռք
ընկանք մենք էլ... Ախր ըսէնց են անում որ
մարթի բողազ են կտրում է... Դէ արի էս աղա-
չանք, պաղատանքին դիմացի... (հանդիսականաց)
Թէ մարթ էք դիմացէք հ'ը...

ԹԱԳՈՒՀԻ, Կապույտ և Կապույտ ուրիշ համբոյնէլ:
Հայրիկ ջան, հայրիկ... (առանցիկ) Կակղեց...

ԳԱՍՊԱՐ, Բարձրացելով Թագո-հոս:

Մեղայ քեզ Աստուծ հա... (Կապույտ համոզել)
Այ որթի, ախր դու իմ դարդը չես հասկանում...
դու դեռ հլա ջահել ես բալամ... Դու որ ու-
ղում ես էդ թաւուր թաշախուստներ բանա-
ցնես, ախր էդ զխկումին էրկու բան ա խառ-
նում է... Ինչ անեմ որթի, թէ չէ չեմ ուղի՞...

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ինչ ա որ, ինչ ա խառնում հայրիկ ջան...
Իմ սրտի սին հայրիկ ջան...

ԳԱՍՊԱՐ

Այ որթի. մէկ որ էդ թաշախուստներին իմ
մէջկը չի դիմանայ, մի իրեք անքամ որ էն թա-
վուր շորեր հաքնես՝ պտի տուն ու տեղս ծախեմ
ու քու ուղածը կատարեմ, բալամ, ամա բայց
քեզ եմ հարցնում, կընի՞:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Էդ ոչինչ... բան ունես ասա, քու գլուխը
սազ ընի ինձ հմար:

ԳԱՍՊԱՐ

Ոչինչ ես ասում. չես իմանում բալա ջան, թէ
կապէ կնեքը ինչ դժարութիւնով են աշխատում,
չես իմանում թէ մի կոպէկի ետեւից քանի գիւլ-
լա ենք քցում ու անջախ անջախ ենք ձեռք բե-
րում էն կոպէկը, եա քանի քանի անքամ ենք
Փօքիներս կորցնում ու մեռելներս գերեզմանից
հանում ու անջախ անջախ ծերը ծերին հաս-
ցնում... ամա դէ դու ասում ես „էդ ոչինչ“...
էդ որ ոչինչ, բա ի՞նչը ինչ... Բա... մէկ էլ
էսա որ, այ որթի, հմի տանտանու խօսենք.
դու որ էդպէս զարթարուես թէ միթմանէքով,
թէ զքսերով, քեզ ո՞վ կառնի... քեզ եմ հար-
ցնում հ'ը...

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ֆողեմ ես առնողի գլուխը, ես էս տանից
ոտս դուս չեմ դնի:

ԳԱՍՊԱՐ

Դու ըսէնց կասես... քեզ էդ կսազի, որթի:
Ախր դու մի ֆիքր արա... մտածի... հասկացի,
որ էդ թաշախուստներդ տեսնող իմ թայ
մարթկերանց տղերքը քեզ չեն առնի, կլախեն
շորերիցդ „նրա թաշախուստների տակիցը չենք
կարայ դուս գայ“ կասեն... չինովիկն էլ լա-
յաղ չի անի մեզ... բա ես ինչ անեմ, այ որթի,
էն վախտն էլ ո՞ւմ տամ քեզ... դու ասա հ'ը:

ԹԱԳՈՒՀԻ

Ֆողեմ ես նրանց գլուխը. ես օշովի չեմ ուղի:

ԳԱՍՊԱՐ

Բա՛, ըսէնց ա որթի, հմի հասկացա՛ր, Ախր սաբարը ըտուր խաթէր հմար ա, որ քու ուղածը չի ընում է՛... (չապա) Հա՛, դէ գնա բաւա ջան, սմաւարը քցի, թէզ արա, մի ուշացի:

ԹԱԳՈՒՀԻ, ըսէլով:

Մինթանի կտորը էքուց կբերես, հայրիկ ջան:

ԳԱՍՊԱՐ, բարկանալով:

Ձէ, չէ, ու չէ՛, հասկացա՛ր... Տէր ողորմած Աստօձ հա. գիլի գլխին աւետարան կարգացին, ասեց թէ թէզ արա, ոչխարները տարան... փիա՛ւ...

ԹԱԳՈՒՀԻ, նորէն լաց լինելով:

Ըմմ... բա՛...

ԳԱՍՊԱՐ, առանցքի:

Ես ինչ անեմ հմի, հը՞... թէ վերցնեմ օտիս տակովը տամ ու մին, էրկու, իրեք... վախում եմ մի վնաս տամ, ախչիկ խիզան ա, համ էլ դէ ծնողի սիրտ ա, ինչ անեմ: Արի ու հմի սրան հասկացրու որ մի քիչ էլ կարման նի պազվօլայետ... (աւելի բարկացած) Ախչի, թէզ արա, սմաւարը քցի է՛...:

(ԹԱԳՈՒՀԻ, աւելի և աւելի սկսում է լալ: Գառապարը բարկացած ման է գալիս: Թաղուհու լացը սկսում է կամաց կամաց նորոգ դառնալ: Զարթելով:— Կակղում է):

ԳԱՍՊԱՐ

Դէ լաւ, լաւ, որթի ջան, թող քու ասածն ընի հը՞... ճարս ինչ... ուլվէ՛...

ԹԱԳՈՒՀԻ, վեր ընկնելով աղէկ և առաջ: Էքուց կբերես, հայրիկ ջան:

ԳԱՍՊԱՐ, ինչպէս:

Ճարս ինչ... ջանս էլ չի դուս գայ:

ԹԱԳՈՒՀԻ, ըսէլով հօր գէշի: Դա՛:

Վայ ես քու հոգուն մեռնեմ, հայրիկ ջան... (Վրայ առնելով) հմի, էս սհաթին սմաւարն էլ կբցեմ, թամուզ էրես ու ձեռքերս էլ կլուանամ, կհաքնեմ, չայն էլ կբցեմ, ստաքանները կսրփեմ ու կսպասեմ զոնաղի գալուն, հայրիկ ջան: (Վաղու՛ է մնլ: Դուրս և իսկոյն յետ է գալիս): Կուղե՞ս հայրիկ, էն մինթանէն բերիլ տամ, որ տեսնես ու էն ու գետրա կտորն առնես:

ԳԱՍՊԱՐ

Լաւ, լաւ, դէ բեր... համա չէ՛... սմաւարը քցի, ետե՛:

ԹԱԳՈՒՀԻ, առաջ:

Էս սհաթին: (Դուրս է ընկնում):

ՏԵՍԻԼ Է.

ԳԼՍՊԱՐ ՅԵՏՈՑ ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

ԳԱՍՊԱՐ, իայն:

Տեսա՞ք... ըսէնց էլ բան կլնի՞... Ունես չունես, հարցնո՞ղն ով ա: Պտի ընի. ընկերներից պտի ետ չմնան. թէ ինչ ա — մոյգա ա: Այ զխկում ընի. հենց լիզուս մոյգա ա պտըտում է՛... (Դժուր)

Բանն էս ա որ՝ Վարժան աղէն մի հերձաժ
 փիս բնութէն ունի, որ իմացել ա թէ իմ ախ-
 չիկն էլ ա էս մօզէքանց պոչը բռնում է— աւելի
 թէզ քարը ինքնիրան կճաքի, քանց թէ իմ ախ-
 չիկը կառնի իր տղին... Ամա բայց թէ ինչ մար-
 թիք եմ մէջ քցելով էս բանը գլուխ բերել, էն
 էլ Աստօձ գիտի: Անջախ անջախ եմ հազար ու
 մէկ մոլանաթներով համոզիլ տուել, որ ինքն
 էս օր գայ ախչիկը տեսնի ու ետե... (Եւրոս է
 լան հալոյ) Ըհը... թէ ասեմ էկաւ: (Գնաւ է դէպի
 դռանը, ներս է մտնում Վարժան աղան):

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, Ժպտում է:
 Բարի իրիկուն, Գասպար աղա:
 ԳԱՍՊԱՐ

Այ բարով հազար բարի ես էկել, Վարժան աղա,
 լիսը քեզ տեսնողի էրեսը... համեցէք, համեցէք
 նստի: Ոնց ես, լաւ լաւ ես:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, նստելով:
 Շնորհակալ եմ... Նոր գալիս մի բան եմ տե-
 սել, մի բան եմ տեսել որ՝ չեմ իմանում թէ ոնց
 ասեմ լիզուս էլ չի պտտում... եանի եանի, քեզ
 ասեմ հերսս տուեց գլուխս...

ԳԱՍՊԱՐ
 Խէ՛ր ըլնի:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ
 Գալիս եմ դըպա դէսը. տեսեմ ըհը—մի կնիկ
 դռանը կաննած. վարավուրդ եմ անում— աղ-
 քատ կնանքոնցից... հաքին ասա ինչ...

ԳԱՍՊԱՐ
 Հը՛, ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, Դէ՛ք նշանակութիւն պաւլոս:

Մօղնի ֆլանէլ մինթանա: Ախպէր, ախր ես
 լաւ եմ գիտում, որ տանը ուտելու հաց չունեն է՛,
 ուտելու հաց:

ԳԱՍՊԱՐ, դռնը փակում:
 Մօլդա ա:
 ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, այդ բաւ էլ ինչ է որդի փակում:
 որդի էլ ըլլա դռնը եւ հալ:

Դրուստ քի մօլդա ա. էտ լաւ ես կպցրել ես
 իմ ֆօքին: Ախր էս ինչ տնաքանդութէն ա ախ-
 պէր. էս ինչ օյինքազութէն ա. ախր մեր էրե-
 ւանին ինչ կսաղի էս թաւուր մօզէքը... էն օրն
 էլ, ինչ զօռով գիւջով տարան ինձ կլուքը: Ես
 էլ ասի մի գնամ տեսեմ թէ էն ինչ զագ ա,
 որ էդ քան գովում գովաբանում են: Գնացի...
 Գնացի ու... ամա ոչ ըլնէր էն գնալս... էրնէկ
 ոտս կոտրուել էր ու չէի գնացել... Ջհանդամ,
 գոնէ հանգիստ օրտով կմեռնէի էլ ա:

ԳԱՍՊԱՐ
 Ոնց... ընչի՛ հմար որ, Վարժան աղա:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ
 Որովհետեւ նրա համար որ՝ մեզ էն թաւուր
 տեղը չի սաղի, չի... մեր դաս մարթի ինչ բանն
 ա, ախր... (Միջոյ) Մտայ նեքսե ու ինչ... բիր-
 դան ութ, իննը, տասը ստօլ բաց արած ու չորս
 դիհն էլ մեր աղա վաճառականներն ու չինով-

նիկները նստոտած... կարո ին հաղըմ...

ԳԱՍՊԱՐ

Բա՛. էդ էլ նոր մօդա ա, վարժան աղա... Մեր
կնանքոնց, լօտօյիցն էլ անց կացաւ էդ:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

Տօ մի ըստեղ լսի, ըստեղ... Լօտօն ո՛ւր ա
առաջին... Մարթիքը հօ կարտն ին հաղըմ, նրանց
կնանիքն ու ախչիերքն էլ մի ահագին եքա զալըմ
չորս պօլօլիկ նստոտած ին... սաղանգարները
ածըմ ին ու... նրանցից էլ հերթով պարին գա-
լիս... էլա՛ւ... սաղեց... (Պէլադա՛ շայն՝ է Գա-
պարի երեւի): Ետեւ գնացի էն մէկէլ զալը. ըն-
տեղ էլ... միթամ էն էլ մենձաւորների զալն էր
... մուղիկէն զըրթ հա զըրթը քցել էր ու՝ մի
քանի հայ ու ռուս ախչիկ պարոններ ու խան-
բաջիներ, ամեն մէկը մի մի ջահէլ ողայ ճանգել
էին ու... թեւ թեւի վրայ դրած, գոշ գոշի կպած
... միթամ պար են գալիս... (Արհամարհակա՛ն հայ-
եացք է ճշոյ): Ասա էն էլ ինչ պար... պար հօ չէր,
սատանի չարխի ֆալակ էր, սատանի չարխի ֆա-
լակ... սատանի քամու պէս ին պտտվում... (Եր-
կարացիք շայն) Ե՛ս որ էն գռան տակից չտեսայ...
որ մի աչքովս չնգաւ էս... ոնց որ քար ու կար-
կուտ թափեն գլխիս, ոնց որ եռման ջուր ածեն
սրբիս, ոնց որ սօդօ-գօմօրի մէջ ընկնես... ա-
ռամներս զընտացրի, փորս բռնեցի ու—եալա...
էն օրւանից դէսը, քու արեւըն եմ ասըմ, հըլա՛
դա խեղքս գլուխս չի էկել:

ԳԱՍՊԱՐ

Վայ ռուզգեար, վայ ռուզգեար... Տես ինչ
տեղն ենք հասել...

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

Էն քանդաւածից էկայ տուն թէ չէ, ձեռաց
մեր ըրեխուն, Աստօձ քունն էլ պահի, ասեցի.
հըա՛ւ... չլնեմ չիմանամ որ էն թաւուր տեղ ոտդ
դնես հա՛... թէ չէ էլ աչքիս չերեւա... (Բարկո՛ւ-
նի—նը Գալը՝ և Կարաճիքը կրծքեցնելով) Ըհմ... Ես էն
թաւուր խիզան ունենամ, որի բերնից եա գլու-
պի, եա մօդի անըմ լսեմ է՛... Աստօձ վկայ ա.
մի ոտը կդնեմ ոտիս տակը, մի ոտիցն էլ կըըռ-
նեմ ու... (Կոյց Կալը՝) ինձ վարժան աղա կասեն,
ձեռաց էրկու կտոր կանեմ ու պատ է պատ
կտամ ու ընենց բանֆօքի կանեմ, երկնային
Արարիչ Աստօձը գիտենայ...

ԳԱՍՊԱՐ

Հալբաթ, հալբաթ, վարժան աղա... (Վէր է չե-
նո՛ւ): Դորթ մի տեսնեմ ինչ էլաւ մեր փուչ
փչացած աշկերտն է՛... (Գնալով) Հմի, էս սհաթին
գալիս եմ, վարժան աղա, էս՝ սհաթին:

ՏԵՍԻԼ Ը.

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, ՅԵՏՈՅ ԹԱԳՈՒՅԻ

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

Տէ՛ր Աստօձ, էս ինչ այամի ռաստ էկանք

մե՛նք... էլ աշխարհիս էրեսին ամօթ հայա չկայ,
 (Յեւեղը երաւ Կեղեւ) վերացել ա՛ վերացել... Հմի
 ոչ կնանիքը իրանց տղամարթի պատիւն են իմա-
 նում, ոչ էրեխէքը իրանց ծնօղների, ոչ աշ-
 կերտները իրանց աղէքանց, ոչ առուտուրականը
 իրա առուտուրի, ոչ էլ արհեստաւորը իրա ար-
 հեստի... էլ մենձ ու պուճուր չկայ... ամենքն
 էլ իրանց հմար աղա են. ամենքն էլ իրանց
 գլխի ու խօսքի տէրն են... Ախր էս ամենն էլ
 մօգի շնորքն ա—չէ... իրար մօտիկ անելով ինչ
 ասես որ չանեն... Աստօձ վկայ ա, որ մի մենձաւոր,
 եա նրա կնիկը մի աղւէսի պոչ ցից անի գլխին
 ու ասի մօգա ա, ֆռանգստանիցն ա էկել էս
 մօգան է՛, կտեսնէք բիրագինն էլ ունեն նրանից,
 քոմմա բիրագինն էլ ցից պտի անեն, թէ ինչ ա—
 մօգա ա, ֆռանգստանիցն ա էկել...

(Ներս է մտնում թռչկոտալով. Թագուհին, մօղնիյ մինթանէն
 երկու ձեռքով թեքերից բարձր բռնած, որ պատճառ է լինում վար-
 դան աղայի երեսը չտեսնելու):

ԹԱԳՈՒՀԻ

Այ, հայրիկ, ես էլ եմ սրանից ուղղում. տե՛ս
 ... (Վեր է դառնում լախարի վերայ կռնալով, նշնալէս զնա-
 րելով անթանօնին): Կատօյի մինթանէն ա. Թէկղուն
 ասեցի, բերել տւեց... (ցոյց տալով) Այ, էս արօր-
 կէքը... էս էլ ջերերը, հայրիկ ջան... էս էլ
 կոճակները... էս էլ... (Դառնում է լախարի վերայ, կռն-
 ալով ցոյց տալու և մեծ եւր խելով գեղեցիկ և արժանի
 ուղարկութեան հասնելը մինթանայի):

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ, ԿԱՐԱՎԱՆ, ԿԱՆՈՆԻՆ:

Պապապա... սրա ախիկն էլ ա մօղնիներիցը
 ... (Գլուխը շարժելով) Չելաւ, չելաւ. քանի թա-
 վաք չեմ ընկել — ծլկեմ ըստիան...

ԹԱԳՈՒՀԻ, ցոյց տալով:

Էս էլ բանտերը. Տեսնում ես, ինչ թաշա-
 խուստի զագ ա. կուզես հաքնեմ դհա լաւ
 տեսնես... (Երկեւղ) Ամա, հայրիկ ջան, ասըմ ա
 32 արշինից անջախ ա գուս էկել:

(32 արշին ասելով մի փոքր երկխոյով նայում է իւր կարծեցած
 հօր երեսին: Այստեղ երկոցունց հայեացքը հանդիպում են իրար:
 Երկու երբ նկատում է Թագուհին անձանթին, խկոյն վեր է թռչում
 կանգնած տեղում և լոյ ֆօշ Ի Գլխին ասելով և մինթանաւ. Թոզ-
 նելով թախտի վերայ, դուրս է թռչում գէպի աջ: Վարդան աղան էլ
 իւր կողմից, խկոյն վեր է կենում և կամենալով օգուտ քաղել Գաս-
 պարի բացակայութիւնից, ուզում է ծկուելը Սոյն իսկ միջոցին ներս
 է մտնում Գասպարը նոյն դռնից և տեսնում է երկուսին ևս. այսինքն,
 աղջկան փախչելիս և վարդան աղային դուրս գնալիս, մատը
 կծում է):

ՏԵՍԻԼ Թ.՝)

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ և ԳԱՍՊԱՐ

ԳԱՍՊԱՐ

Ո՛ւր, ո՛ւր, վարթան աղա. խէ՛ր ըլնի:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

Փէֆս խարաբ էլաւ. մի ուրիշ վախա:

ԳԱՍՊԱՐ, խեղճ:

Ընչցի՛ր ես, վարթան աղա... ախր...

*) Այս տեսիլը, մինչև վարդան աղայի դուրս գնալը կատար-
 ւում է ամենայն արագութեամբ:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ շապուկէլ:

Հեռը հարգէց շատ փիս փորացաւ կպայ.
կներես:

ԳԱՍՊԱՐ

Ետեւ Ֆայտօն բերիլ տամ: աշկերտը հազիր
էկաւ:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԱ

25, 25, մնաց բարով (բոլոր է լեւոյն):

ԳԱՍՊԱՐ

Արադ, Վարժան աղա, մի թափ արադ... սան-
ջուռն կկտրի... Գնաց... (Մի փոքր հոգի է կանգնած,
յետոյ աչքն ընկնում է լաւի փայլի վրայ, փոքր ծիծաղելով):
25-ը յետի խփելով): Պահ քու տղիս տղայ: այ
ընչիցն ա փորացաւ կպել... (Ստաբիլ յաւանդա-
րաններէն է բարկացած): Ես էլ քեզ մօզա...
(Անշուք հոգի է կանգնած):

Վարժան:

18379

2013

